

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู
อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗
องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมี่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตการขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณี ที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการ ป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของ การเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้ และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับ ติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือ แรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุม ภายในในองค์กร มีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ประเภทความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

- ๑) การใช้อำนาจตามกฎหมาย /การให้บริการตามภารกิจ
- ๒) การจัดซื้อจัดจ้าง
- ๓) การบริหารงานบุคคล
- ๔) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต

ของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Known Factor และ Unknown Factor)

ที่	ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	<p>ประเด็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ</p> <p>(๑) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ</p> <p>(๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง</p>		✓
๒	<p>ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๒.๑ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เลือกซื้อ หรือเลือกวิธีการเจาะจงกับร้านที่ตนเองรู้จัก หรือพูดคุยได้ง่าย</p>		✓
๓	<p>ประเด็นการบริหารงานบุคคล</p> <p>๓.๑ กระบวนการสรรหาพนักงานจ้าง อาจมีการนำระบบอุปถัมภ์ หรือการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่ตนเองได้รับผลประโยชน์เข้าทำงานในหน่วยงาน</p>		✓
๔	<p>ประเด็นการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘</p> <p>๔.๑ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้บุคคลหรือผู้รับบริการ</p> <p>๔.๒ การรับสินบนของขวัญหรือของกำนัลที่มีค่า ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่</p>		✓ ✓

ตารางที่ ๑ อธิบายรายละเอียดความเสี่ยงการทุจริต เช่น รูปแบบ พฤติกรรมการทุจริตที่มีความเสี่ยงการทุจริต

- ความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว ให้ใส่เครื่องหมายในช่อง Known Factor
- ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิดขึ้น ให้ใส่เครื่องหมาย Unknown Factor

การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสี มีรายละเอียดดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความครอบคลุมประมัตระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง

ที่	ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	๑.ประเด็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ (๑) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ (๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง				
๒	ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้าง ๒.๑ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เลือกซื้อ หรือเลือกวิธีการเจาะจงกับร้านที่ตนเองรู้จักหรือพุดคุยได้ง่าย				
๓	ประเด็นการบริหารงานบุคคล ๓.๑ กระบวนการสรรหาพนักงานจ้าง อาจมีการนำระบบอุปถัมภ์ หรือการรับบุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่ตนเองได้รับผลประโยชน์เข้าทำงานในหน่วยงาน				
๔	ประเด็นการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ๔.๑ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้บุคคลหรือผู้รับบริการ				
	๔.๒ การรับสินบนของขวัญหรือของกำนัลที่มีค่า ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่				

ระดับความเสี่ยง (Risk Level matrix)

๑. ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้
  - ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น
  - ถ้ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น
- ๒.ระดับความรุนแรงของผลกระทบ
  - กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ลดรายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
  - กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
  - กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือ กระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

ตารางที่ ๓ ข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง ๓ มิติ (Risk Level matrix)

ที่	ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำนวน x รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	
๑	๑.ประเด็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ (๑) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับ ประชาชนผู้มาติดต่อ (๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือ ญาติหรือพวกพ้อง		๑			๑		๑
๒	๒.ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้าง ๒.๑ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือเจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้อง เลือกซื้อ หรือเลือกวิธีการ เจาะจงกับร้านที่ตนเองรู้จัก หรือพูดคุยได้ ง่าย		๒			๒		๔
๓	๓.ประเด็นการบริหารงานบุคคล ๓.๑ กระบวนการสรรหาพนักงานจ้าง อาจมีการนำระบบอุปถัมภ์ หรือการรับ บุคคลที่เป็นเครือญาติหรือบุคคลที่ตนเอง ได้รับผลประโยชน์เข้าทำงานในหน่วยงาน		๒			๒		๔

ที่	ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง			ระดับความรุนแรงของผลกระทบ			ค่าความเสี่ยงรวม จำนวน x รุนแรง
		๓	๒	๑	๓	๒	๑	
๔	ประเด็นการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘			๑			๑	
	๔.๑ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้กับบุคคลหรือผู้รับบริการ			๑			๑	
	๔.๒ การรับสินบนของขวัณหรือของกำนัลที่มีค่า ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่			๑			๑	

การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กร แต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดการรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
๑.ประเด็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ (๑) เจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติกับประชาชนผู้มาติดต่อ (๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้อง	ดี	ต่ำ		
๒.ประเด็นการจัดซื้อจัดจ้าง ๒.๑ ผู้มีอำนาจอนุมัติหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเลือกซื้อ หรือเลือกวิธีการเจาะจงกับร้านที่ตนเองรู้จัก หรือพูดคุยได้ง่าย	ดี		ปานกลาง	

ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยง	คุณภาพ การ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
๓.ประเด็นการบริหารงานบุคคล ๓.๑ กระบวนการสรรหาพนักงานจ้าง อาจมี การนำระบบอุปถัมภ์ หรือการรับบุคคลที่เป็น เครือญาติหรือบุคคลที่ตนเองได้รับผลประโยชน์ เข้าทำงานในหน่วยงาน	ดี		ปานกลาง	
๔.ประเด็นการอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกใน การพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ๔.๑ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้บุคคลหรือผู้รับบริการ	ดี	ต่ำ		
๔.๒ การรับสินบนของข้าราชการหรือของกำนันที่มี ค่า ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่	ดี	ต่ำ		